

Wyrok z dnia 3 października 2000 r.

II UKN 739/99

Student w czasie urlopu dziekańskiego kontynuuje naukę w szkole w rozumieniu art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), co oznacza, że nie traci prawa do renty rodzinnej, niezależnie od tego z jakich przyczyn udzielono tego urlopu.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Andrzej Kijowski, Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 3 października 2000 r. sprawy z wniosku Radosława B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. o zwrot nienależnego świadczenia, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 października 1999 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok i oddalił apelację organu rentowego.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 15 marca 1999 r. [...] Sąd Okręgowy -Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w O. z dnia 3 lutego 1999 r. i ustalił, że nie nastąpiła nadpłata renty rodzinnej wypłaconej wnioskodawcy za okres od 1 marca do 30 września 1997 r. i od 1 marca do 30 września 1998 r. Sąd uznał, że w okresie urlopu dziekańskiego wnioskodawca nie utracił prawa do renty rodzinnej po ojcu, nie został bowiem ani skreślony z listy studentów, ani zawieszony w prawach studenta, uczęszczając na zajęcia (art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin - Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.)

W wyniku apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie wnioskodawcy, stwierdzając, że w okresie urlopu dziekańskiego przerwał on naukę, a jako student urlopowany mógł podjąć za-

trudnienie. Okresy te nie mogą być w związku z tym uznane za okresy nauki, pobrana więc w ich czasie renta miała charakter świadczenia nienależnego (wyrok z dnia 13 października 1999 r. [...]).

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 39 ust. 1 pkt 2 oraz 106 ust. 2 pkt 1 ustawy o z.e.p., wniósł o jego zmianę i uwzględnienie odwołania.

W ocenie skarżącego, w czasie urlopu dziekańskiego nie utracił on statusu studenta, zachował więc prawo do renty rodzinnej.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja jest uzasadniona. Stan faktyczny sprawy nie jest między stronami sporny, a kasacja nie zawiera zarzutów co do niekompletności zebranego materiału dowodowego. W tej sytuacji Sąd Najwyższy związany jest dokonanymi ustaleniami faktycznymi, z których wynika, że wnioskodawca (Radosław B. urodzony w dniu 6 grudnia 1974 r.) pobierał rentę rodzinną po zmarłym ojcu Waldemarze B. Od dnia 1 października 1995 r. rozpoczął studia na Politechnice G., a w dniu 28 lutego 1996 r. został skierowany na urlop dziekański w związku z brakiem wymaganych zaliczeń. W dniu 1 października 1997 r. został wpisany na drugi rok studiów, zaś w dniu 27 lutego 1998 r., za zgodą dziekana, zmienił kierunek studiów i został skierowany na urlop dziekański do dnia 30 września 1998 r.

Wyjaśnienia wymaga czy przebywanie na urlopie dziekańskim w czasie studiów, stanowi okoliczność wyłączającą prawo dziecka do renty rodzinnej. W wyroku z dnia 11 kwietnia 1996 r., II UR 4/96 (OSNAPiUS 1996 nr 20, 311), Sąd Najwyższy wskazał, że z przepisów prawnych regulujących prawo do renty rodzinnej dla dzieci wynika, iż zasadniczym celem tego świadczenia jest dostarczanie środków utrzymania tym dzieciom pracownika (rencisty), które w związku z kształceniem się w szkole nie wykonują pracy stanowiącej źródło utrzymania. Stosownie do przepisu art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p. dzieci własne mają prawo do renty rodzinnej do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia. Zasadą więc, w przypadku nauki w szkole, jest wypłacanie tego świadczenia do ukończenia 25 lat życia, z możliwością jego przedłużenia na warunkach przewidzianych w art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy, które w okolicznościach niniejszej sprawy nie mają znaczenia.

Stosownie do art. 145 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385 ze zm.), student może uzyskać urlop od zajęć w uczelni, a w okresie korzystania z niego zachowuje prawa studenckie. Udzielenie tego urlopu następuje w trybie i na zasadach określonych w regulaminie studiów, to zaś daje podstawę do stwierdzenia, że przyczyny, dla których odpowiednie władze uczelni udzieliły tego urlopu, nie mają znaczenia dla statusu urlopowanego jako studenta. Student przebywający na urlopie dziekańskim kontynuuje naukę w szkole w rozumieniu art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p., co oznacza, że nie traci on prawa do renty rodzinnej niezależnie od tego z jakich przyczyn ten urlop został mu udzielony, prawo to przysługuje mu nie dłużej niż do osiągnięcia 25 lat życia. Fakt, że okres urlopu dziekańskiego „jest wolny od nauki na wyższej uczelni”, jak to stwierdził Sąd Apelacyjny, i nie było przeszkód, aby wnioskodawca podjął w tym czasie zatrudnienie, nie ma - na tle przedstawionej wykładni omawianego przepisu.- znaczenia prawnego. Sama w sobie możliwość podjęcia pracy przez studenta w czasie urlopu dziekańskiego nie ma wpływu na prawo do renty rodzinnej, która wypłacana jest w związku z nauką w szkole, także w szkole dla pracujących, pod warunkiem nie przekroczenia przez dziecko 25 lat życia i nie podjęcia pracy zawodowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 1982 r., II URN 74/82 - OSNCP 1982 z. 12, poz. 204).

W tych warunkach, w ocenie Sądu Najwyższego, wnioskodawca nie utracił prawa do renty rodzinnej w okresie urlopu dziekańskiego, stąd wypłacone mu w tym czasie przez organ rentowy świadczenie, nie miało charakteru nienależnego w rozumieniu art. 106 ust. 2 pkt 1 ustawy o z.e.p. Gdy więc w sprawie zachodziło jedynie naruszenie prawa materialnego, Sąd Najwyższy orzekł co do istoty sprawy na podstawie art. 393¹⁵ KPC.

=====